

**RAPORT Z PROGRAMU PILOTAŻOWEGO W SZKOŁACH
GIMNAZJALNYCH I PONADGIMNAZJALNYCH W RAMACH PROJEKTU
„AKCEPTACJA OSÓB LGB W DOMU I SZKOLE”**

W okresie od 24 listopada 2014 roku do 24 listopada 2015 Stowarzyszenie Akceptacja przeprowadziło 10 szkoleń w różnych miastach w Polsce w ramach projektu „Akceptacja osób LGB w szkole i domu” współfinansowanego przez EOG. Tematem szkolenia zostało objętych łącznie 229 osób.

Spotkania odbyły się kolejno w następujących miastach: Wrocław (45 osób), Warszawa (22 osoby), Kielce (20 osób), Łódź (16 osób), Warszawa (8 osób), Gościno (28 osób), Chełm Śląski (19 osób), Oława (28 osób), Zielona Góra (16), oraz w Poznaniu (27 osób).

Spotkania prowadziły: Izabela Jąderek, psycholog i seksuolog, a także dwoje rodziców dzieci homoseksualnych z ramienia Stowarzyszenia Akceptacja każdorazowo wybieranych z grona następujących: Aneta Ostrowska, Ewa Korona, Tamara Uliasz, Alicja Czeszyk, Filip Czeszyk, Elżbieta Szczęsna.

Treści szkolenia obowiązujące na każdym spotkaniu zawierały informacje dotyczące orientacji seksualnych – tego czym one są i jak możemy je rozumieć, jak kształtują się one w okresie adolescencji i jak doświadczająca stresu mniejszościowego młodzież nieheteroseksualna może się czuć, kiedy zauważa, że różni się od zdecydowanej większości heteroseksualnego społeczeństwa. Na spotkaniach zostały również omówione wyniki badań dotyczące przemocy, której doświadczają osoby nieheteroseksualne, ze szczególnym zwróceniem uwagi na przemoc i agresję ze strony nauczycieli i opiekunów. Prowadzące osoby akcentowały szereg konsekwencji emocjonalnych, społecznych i intelektualnych wynikających ze stosowania przemocy, a także ich wpływie na poczucie zdrowia i dobrostanu. Spotkania z nauczycielami to także przekazanie informacji o mitach i stereotypach dotyczących osób

nieheteroseksualnych i ich rodzin. Prowadzące omówiły ich wpływ na postrzeganie mniejszości seksualnych przez heteronormatywne grupy społeczne, a także wskazały na nieprawidłowe, stygmatyzujące i krzywdzące informacje, które się za nimi kryją. Część spotkania to również edukacja nauczycieli w zakresie wspierania postaw antydyskryminacyjnych opartych na dobrych praktykach zaczerpniętych ze szkół w Irlandii.

Najważniejsze jednak z punktu widzenia całego projektu i jego celu było przedstawienie i dyskusja z rodzicami nieheteroseksualnych dzieci. W społecznym dyskursie najczęściej widoczne są wyłącznie bezpośrednio zainteresowane osoby, natomiast dość rzadko widać ich rodziców. Tym samym większość społeczeństwa nie ma możliwości dowiedzenia się, jak czują się rodzice, kiedy dowiadują się, że ich dziecko jest nieheteroseksualne, czego doświadczają w obawie o przemoc, a także w jaki sposób starają się pomóc. Każde ze spotkań to była okazja dla całego grona pedagogicznego, aby zadać pytania rodzicom i ich emocje, posłuchać doświadczeń związanych z drogą do akceptacji dziecka lub okazywaną bezwarunkową miłością bez względu na orientację, ale także porozmawiać o tym, w jaki sposób wspierają innych rodziców dzieci nieheteroseksualnych. Warto tu wspomnieć, że statystycznie, w zależności od badań, osób nieheteroseksualnych jest w populacji od 3% do 10%, a zatem biorąc te statystyki za punkt odniesienia, można przyjąć, że w każdej klasie liczącej 30 osób są 2 lub 3 osoby nieheteroseksualne. To bardzo dużo – nie tylko bowiem ta młodzież potrzebuje wsparcia, ale także ich rodziny, których dotyka homofobia. Podczas dyskusji, część z nauczycieli otwarcie mówiła, że w ich klasach są po trzy lub cztery osoby nieheteroseksualne, jeszcze inne, że nie mają żadnej trudności, aby osoby w parach jednopłciowych przychodziły razem na studniówkę lub okazywały sobie bliskość. Bardzo wielu nauczycieli zadawało pytania prowadzącym, które dzieliły się również swoimi wspomnieniami z coming-out'u ich dzieci, a także w jaki sposób doświadczali homofobii. Zgodnie z ustaleniami, po każdym

spotkaniu osoby uczestniczące wypełniały ankiety ewaluacyjne, których szczegółowe wyniki wraz z pełną listą uczestników są dostępne w naszych archiwach.

Warto podkreślić, że zdecydowana większość obecnych na zajęciach nauczycieli deklарowała w ankietach, że szkolenie zwiększyło ich wiedzę dotyczącą orientacji nieheteroseksualnych i zachowań antydyskryminacyjnych. Wielu z nich przyznało, że dzięki treściom poruszonym na zajęciach zdobyli nowe umiejętności w zakresie poruszania tematu seksualności z młodzieżą. W ankietach pojawiły się takie wypowiedzi, jak „oddam swój 1% na Kampanię Przeciw Homofobii”, „życiowe sytuacje dały mi narzędzia do rozmowy z uczniami”, „cieszę się, że jest więcej tak pięknych osób”, „najwięcej dały mi rozmowy z matkami”, „rzeczywiste sytuacje są najbardziej cenne i najbardziej edukują”, „na lekcjach z języka polskiego będę miała możliwość edukacji młodzieży”, „uważam, że takie zajęcia powinny zostać przeprowadzone dla młodzieży”, „ja jestem tolerancyjna i mam w swoim gronie osoby homoseksualne i mam nadzieję, że inne osoby też spojrzą na ten problem inaczej”. Pojawiły się również pytania, o to jak rozpoznać, czy dziecko jest osobą homoseksualną, jak z nim rozmawiać, a także w jaki sposób wspierać rodziców, jeśli zwrócą się o pomoc. Ku naszemu zaskoczeniu wśród części osób starszych pojawiły się wypowiedzi, że szkolenie nie podniosło ich wiedzy, co może świadczyć o warsztatach i szkoleniach z podobnego tematu przeprowadzanych przez zewnętrzne organizacje dla placówek szkolnych, jak również o dość wysokiej świadomości tego, czym jest orientacja seksualna na podstawie własnych zainteresowań, jak również kontaktu z osobami homoseksualnymi.

Wśród zdecydowanej większości pozytywnych opinii na temat wartości szkolenia, część osób, niezależnie od wieku i miejsca przeprowadzenia zajęć, była bardzo negatywnie nastawiona do prowadzących i formy proponowanych zajęć. Prowadzące słyszały informacje, że homofobia nie istnieje, że jest wymysłem osób bezpośrednio zainteresowanych, że szkoła nie jest miejscem świeckim i że powinny być w niej przekazywane wartości katolickie, na

zajęciach pojawiały się śmiechy i negatywne komentarze pod ich adresem. Prowadzące w szkole w Chełmie Śląskim dostały informacje od dyrektora, że jeden nauczyciel uderzył ucznia. W ankietach ewaluacyjnych pojawiły się informacje, że szkolenie było „nudne”, „nic nie wnoszące”, jeden nauczyciel „czuł się dyskryminowany za to, że jest osobą heteroseksualną”. Jednak osoby negatywnie bądź sceptycznie nastawione do treści szkolenia rzadko udzielały odpowiedzi na pytania otwarte, zatem trudno było się dowiedzieć, co – oprócz osobistych przekonań i wartości – było dla tych osób złe.

„Akceptacja osób w szkole i w domu” to projekt w polskiej rzeczywistości wyjątkowy. To pierwsze takie wydarzenie mające na celu przedstawienie historii rodziców osób nieheteroseksualnych, którzy do tej pory w przestrzeni publicznej byli niewidoczni. Dał możliwość dostrzeżenia, że dzieci nieheteroseksualne i ich rodzice potrzebują akceptacji, aby móc funkcjonować w społeczeństwie podobnie jak i ich rówieśnicy heteroseksualni, a także że brak tej akceptacji uwarunkowany uprzedzeniami, dyskryminacją i stygmatyzacją warunkuje szereg negatywnych konsekwencji dla zdrowia psychicznego młodych osób. Dotarcie przez Stowarzyszenie do tak szerokiego grona odbiorców, z różnych miejsc i środowisk, zetknięcie się z szeregiem skrajnych poglądów dotyczących osób nieheteroseksualnych uzmysławia, jak ważna jest edukacja na tematy związane z różnorodnością i jak takie postawy powinna wypełniać szkoła. Prowadzące zdają sobie sprawę, że część uprzedzeń towarzyszących osobom młodym i dorosłym nie jest zakorzeniona wyłącznie w szkole, ale również w rodzinach pochodzenia, nie mniej postawy akceptujące wobec różnorodności seksualnych można włączać w życie szkolne niezależnie od kontekstu rodzinnego.

Podsumowując, postulujemy i mamy nadzieję, że projekt ten będzie jedynie początkiem kolejnych podobnych projektów organizowanych przez Stowarzyszenie, jak również, że szkoleniami uda nam się objąć większą liczbą szkół i innych ośrodków, w których przebywa młodzież.

Raport sporządziła: Izabela Jąderek